NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VII. Kraków, piątek 4 kwietnia 1924 Nr. 79.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 379. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane i edakcyi nie będą uwzględniane.
Redakcya rękopisów nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Pronumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo zlp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. zlp. 0·10. Nadesłane zlp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście zlp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie zlp. 0·50 Gratulacye zlp. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

O co toczyć się będzie walka?

Kraków, 3 kwietnia.

(is) Kwestya, które z ugrupowań politycznych zwycięży przy najbliższych wyborach do żydowskich gmin wyznaniowych jest w gruncie rzeczy sprawą drugorzędną. Nie chodzi bowiem w obecnej fazie walki o ambicye partyjne, lecz o coś o wiele ważniejszego.

Był czas w okresie Polski przedrozbiorowej, kiedy gminy żydowskie wyposażone były autonomią o wiele szerszą nietylko od tej, jaką obecnie posiadają, ale nawet rozleglejszą od owych atrybucyi, o jakie w tej chwili walczą stronnictwa narodowo żydowskie. Jeżeli zatem w tej chwili stronnictwa narodowe dążą do rozszerzenia tak szczupłej kompetencyi gminy żydowskiej, to w gruncie rzeczy pragną przywrócić tylko i to w części stan, który raz już istniał. Anomalia położenia żydowskiego i całej struktury społeczeństwa żydowskiego polega na tem, że przez całe ubiegłe stulecie a w szczególności od początku powstania samorządowych gmin żydowskich na terenie b. zaboru austryackiego Kahały stały, jak gdyby poza nawiasem życia żydowskiego. Śmiało rzec można, że były one nie regulatorem, nie promotorem ale zawadą w rozwoju życia żydowskiego. Oczywiście nie w tem przesadnem znaczeniu, jakoby nie spełniały pewnych funkcyi koniecznych w życiu społeczeństwa żydowski go zwłaszcza w jego przejawach religijnych, ale też na tem kończy się ich rola.

W tej chwili walka toczy się o to, czy gminy żydowskie ograniczyć się mają w swoich funkcyach wyłącznie do ochrony pewnych form rytuału żydowskiego, czy też, zachowując te funkcye, wznieść się mają na wyższy szczebel zadania i włączyć w zakres swej pracy obowiązki, jakie na nie nakłada gruntowna, do samych fundamentów sięgająca przemiana oryentacyi, dojrzałości politycznej społeczeństwa żydowskiego, jego żywiołowej dążności do odrodzenia kulturalno-narodowego.

Podamy kilka przykładów.

Ilekroć w przeszłości, jeszcze za czasów austryackich chodziło o konsolidacyę gmin żydowskich, o ich scentralizowanie, jeśli nie formalno prawne, to przynajmniej faktyczne, prawie zawsze inicyatywa wychodziła z poza gminy żydowskiej i zawsze inicyatywa ta w zarodku uśmiercaną bywała przez same gminy.

W początkach ruchu narodowego, tak syonizmu, jakoteż ruchu ogólno narodowego gminy żydowskie były tym czynnikiem, który odsuwał od siebie konsekwentnie wszelką myśl renesansu narodowego. Z jakimś panicznym lękiem, z jakąś wprost samobójczą awersyą przeciwstawiały się gminy żydowskie a zatem ten czynnik, który posiadał obowiązek czuwania nad rozwojem żydostwa ruchowi narodowemu, a historyk przyszły nie pominie tej smutnej roli, jaką gminy żydowske w ostatnich 30 latach na polu odrodzenia żydowskiego odegrały.

Jeśli chodzi o renesans polityczny, o walkę żydostwa w obronie praw politycznych w gołusie, o torowanie zapomocą wpływu moralnego drogi do ofiarności dla celu palestyńskiego, wszak tak głęboko tkwiącego w całej religijnej umysłowości społeczeństwa żydowskiego, jeśli chodzi o odrodzenie języka hebrajskiego, zawsze i wszędzie gminy żydowskie dotychczas w sposób wprost patologiczny oddalały od siebie wszelką myśl inicyatywy.

Historya wszystkich narodów, żyjących w anormalnych, ciężkich warunkach politycznych, wykazuje, że społeczeństwa te w braku normalnej centralizacyi swojego życia narodowego, wiedzione siłą instynktu samozachowawczego, wynajdywały sobie pewne organy zastępcze, które ducha w społeczeństwie podtrzymywały, wszelkiemi drogami a nierzadko konspiracyjnie stały na straży utrzymania ciągłości i całości narodu. Wystarczy wskazać tylko na rolę kościoła katolickiego i na znaczenie ambony katolickiej dla odrodzenia narodu polskiego w b. zaborze rosyjskim i w b. zaborze pruskim. Kler katolicki i parafie katolickie spełniały w społeczeństwie polskiem rolę tego organu zastępczego, który przemocą utrzymywał wśród ludu przy życiu język polski, a pieśń „Boże coś Polskę" rozbrzmiewała tajnie i skrycie właśnie w polskich kościołach katolickich, wówczas gdy za pieśń tę groził Sybir.

Jakżeż zupełnie inaczej rzecz się ma u nas. Gminy żydowskie nietylko że nie spełniały uprawnień w ramach swego statutu, nietylko, że ani na chwilę nie dbały o to, by siłą ukochania żydostwa, siłą odczucia jego doli pokusić się o interpretacyę ekstenzywną swoich uprawnień, ale zawsze funkcye swoje spełniały, wypędzały z nich wszelkiego ducha, wszelką pamięć o naszej wielkiej przeszłości, wszelkie pragnienie za świetlaną przyszłością, a ograniczały się dosłownie do funkcyi łazienno-grabarsko-koszerującej. Nie w tem tkwi zarzut, że funkcye te spełniały, bo i one są potrzebne, ale w tem, że tylko te funkcye spełniały.

Otóż dzisiaj stoi społeczeństwo żydowskie znowuż na drogach rozstajnych.

Naprzeciwko sobie stoją dwa obozy- jeden, który pragnie wlać w te gminy żydowskie nowego ducha i wezwać je, by wśród naszych anormalnych warunków politycznych spełniały rolę latarni morskiej, rolę budziciela sumienia, przywódcy żydostwa a z drugiej obóz, którego ideały wahają się i wyczerpują pomiędzy łaźnią a cmentarzem.

Jeśli w skład nowych gmin wejdą osoby, które boją się fal wzburzonego życia, które boją się pragnienia lepszej przyszłości, bo dobrze im jest w ciszy cmentarnej, to najbliższy okres życia gmin żydowskich będzie znowu haniebną, zawstydzającą wegetacyą. Jeśli tam wejdą ludzie, których horyzont żydowski nie kończy się przy rogatkach miasta, jeśli wejdą tam reprezentanci żydostwa, którzy czują w sobie głos czasu, głos społeczeństwa wołającego z wszystkich zakątków serca o lepszą dolę, tęskniącego za odrodzeniem całego narodu, to i z tej, ordynacyą wyborczą wykoszlawionej gminy powstać może zalążek nowego życia.

Oto toczyć się będzie walka, walka o charakterze nie partyjnym ale zasadniczym, sięgającym w głąb dziejów naszych.

To niechaj rozważą wyborcy!

Pierwsze przygotowania do wyborów do gminy żyd. w Krakowie

Narazie 2.650 wyborców na 45.000 ludności żydowskiej!
Oto ilustracya obecnej ordynacyi wyborczej.

Kraków, 3 kwietnia.

Wczoraj wieczorem odbyło się pierwsze posiedzenie komisyi wyborczej, wybranej na ostatniem posiedzeniu rady wyznaniowej. W myśl paragrafu 46 statutu gminy wyznaniowej, komisya wyborcza wybrała z pośród siebie sekcyę wyborczą, składającą się z 3 członków rady i 2 mężów zaufania.

W głosowaniu kartkami wybrani zostali do sekcyi tej prez. dr Rafał Landau, I. Baumiger, Gedalje Langrock, dr Ignacy Schwarzbart i H. Sternberg. Sekcya wybrała przewodniczącym swoim dra R. Landaua. Do sekcyi tej należą wyłącznie wszystkie czynności wyborcze.

Z braku miejsca musimy odłożyć szczegółowe sprawozdanie do następnego numeru. Dziś tylko ograniczymy się do stwierdzenia, że przedłożone przez p. dra Landaua listy wyborców zawierają ogółem 2650 nazwisk na 45.000 ludności żydowskiej w Krakowie!

Koło Zyd. a sprawa kahałów

Sin. Warszawa. (Telefonem) Komisya parlamentarna Koła żydowskiego obradowała wczoraj nad sprawą kahałów w związku z rozpisaniem wyborów.

Uchwalono przystąpić do opracowania projektu ustawy w przedmiocie organizacyi społeczności żydowskiej w Polsce. Do opracowania projektu tego powołano posłów Grünbauma i rab. Lewina.

Równocześnie rozdano członkom komisyi tekst projektu ustawy w sprawie gmin żydowskich, wniesiony przez Wolne Zjednoczenie Posłów Żydowskich w Sejmie Ustawodawczym.

Dziś wejdzie pod obrady Sejmu wniosek o postawienie b. min. Kucharskiego przed Trybunałem Stanu.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu rozpatrywano m. in sprawę opłat od zwierząt domowych, przyczem zabrał głos minister rolnictwa.

W I. czytaniu odesłano do komisyi preliminarz budżetowy na II kwartał oraz projekt organizacyi najwyższych władz wojskowych.

Ustawa o odbudowie została przyjęta.

Istna powódź wniosków nagłych została wniesiona przez różne kluby w sprawie klęski powodzi.

Nadto wniesiony został wniosek posłów Pączka i Moraczewskiego z PPS w sprawie postawienia przed Trybunał Stanu b. ministra Kucharskiego. Wniosek ten rozpatrywany będzie na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu.

Wniosek Koła Żydowskiego w sprawie opłat paszportowych

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Sejmu wnieśli posłowie Rozmarin i Insler z Koła żydowskiego wniosek, nagły w sprawie niesłychanie wysokich opłat paszportowych. Wniosek stwierdza, że ustanowienie tych opłat, które jest równoznaczne z bezwzględnem zamknięciem obywateli w granicach państwa, wywołało wielkie zaniepokojenie nietylko w szerokich sferach gospodarczych, ale i w kołach sejmowych, czego dowodem demonstracyjne okrojenie budżetu ministerstwa skarbu o jeden złoty. Wprowadzone zaś „ulgi“ w opłatach absolutnie zadowolić nie mogą.

Wniosek wzywa rząd, by cofnął rozporządzenie o opłatach paszportowych a zarazem wniósł do Sejmu projekt ustawy o opłatach paszportowych. Do tego czasu opłaty paszportowe nie mogą przekraczać opłat w innych krajach.

Sprawa reformy walutowej na posiedzeniu rady finansowej

Jak nastąpi wycofywanie marek?

Warszawa, 2. 4 PAT. W dniu 2 kwietnia w ministerstwie skarbu odbyło się posiedzenie rady finansowej, na którem omawiano sprawę sposobów przeprowadzenia reformy walutowej. Zagajając obrady prezes rady ministrów Wł. Grabski zaznaczył, że w Banku polskim ma do dyspozycyi obok kapitału zakładowego wysokie zapasy walut obcych, które będą mu przekazane przez PKKP i które dziś już wynoszą z górą 19.200 tysięcy dolarów netto, oraz część złota, sprzedanego przez skarb narodowy Bankowi. W ten sposób będzie mógł wprowadzić złotego silnie zabezpieczonego. Następnie istnieje zagwarantowana równowaga budżetu w dochodach i wydatkach państwa, tudzież równowaga bilansu płatniczego, czyli wszystkie warunki, umożliwiające przeprowadzenie reformy walutowej.

Wiceminister skarbu, Klarner, przedstawiając projektowaną przez rząd reformę walutową, oświadczył, że zasadą jej ma być wycofanie marek stopniowo w ten sposób, aby rynek pieniężny mógł być nasycony złotymi polskimi w stopniu, odpowiadającym potrzebom gospodarczym. Ponieważ dwu walutowość byłaby zjawiskiem niepożądanem, trzeba więc stanąć na stanowisku utrwalenia relacyi marki do złotego i relacyę taką ustalić już przed rozpoczęciem działalności Banku Polskiego. Część obiegu marcowego uwarunkowana rozmaitymi aktywami PKKP. zlikwidowana byłaby w sposób prosty. Marki, które z tytułu likwidacyi zwłaszcza tych aktywów wpłyną do PKKP, już się w obrocie nie ukożą. Dług skarbu państwa wynosi 291 trylionów marek, co odpowiada wartości 162 miliony złotych i może być zlikwidowany częściowo przy pomocy wymiany marek na bilon. Ustawa monetarna przewiduje możność wypuszczenia bilonu w wysokości 9 złotych na głowę ludności, a więc tą drogą można wycofać całą ilość marek, na jaką opiewa dług skarbu państwa.

Komîsya sejmowa do zbadania krwawych zajść listopadowych przybędzie do Krakowa dnia 9 b. m.

Sin Warszawa. (Telefonme). Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisyi do zbadania krwawych zajść listopadowych uchwalono po referacie pos. Putka uchwalono przeprowadzić dochodzenia na miejscu oraz przesłuchać szereg świadków m. in. woj. Gałeckiego dyrektora Rękiewicza, gen. Czikla, b. min. Kiernika i innych. Program wyjazdu ustalał komisya w sposób następujący Badnia w Borysławiu 7 i 8 kwietnia, w Krakowie 9 i 10, ewentualnie 11- ego, następnie 1 dzień w Tarnowie.

Ponowna rozprawa przeciw Bagińskiemu i Wieczorkiewiczowi

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj rozpoczął się ponowny proces przeciw Bagińskiemu i Wieczorkiewiczowi. Z wczorajszych zeznań Bagińskiego należy podkreślić jego oświadczenie, że na poprzedniej rozprawie mówił bardzo mało, gdyż sądził, iż najlepszą jego obroną będą zeznania świadków. Na taktyce tej wyszedł źle i obecnie będzie mówił więcej. W toku zeznań na pytania adwokata Przeworskiego czy oskarżonemu ręczył kto w więzieniu słowem, że uwolniony zostanie, gdy wyda całą organizacyę, Bagiński odpowiedział twierdząco, wymieniając osobę pułkownika Bielakowskiego. Bagiński miał wówczas oświadczyć pułkownikowi Bielakowskiemu, że wie coś o organizacyi faszystów, na co otrzymał jednak odpowiedź, że to jest rzecz mało ważna i dla sprawy bez znaczenia. Wkrótce po zamordowaniu prezydenta Narutowicza, gdy rząd gen. Sikorskiego wydał zakaz posiadania broni przez osoby prywatne, zgłosił się do oskarżonego pewien porucznik z prośbą o przechowanie granatów, które były własnością osób, należących do obozu prawicowego. Bagiński granaty przyjął i do dziś dnia leżą one w przechowaniu, gdyż biorąc je, ślubował sobie, że nigdy ich nie wróci owemu faszyście. Gdy potem zeznawał w śledztwie, prokurator Janczewski oświadczyć miał, że jest to drobnostką, która dla sprawy niema znaczenia.

Strejk górników na Górnym Śląsku

Katowice, 3. 4 PAT. Położenie strejkowe przedstawia się w dniu dzisiejszym na ogół lepiej. Podczas gdy wczoraj strejkowało około 31% robotników, dzisiaj liczba ta zmniejszyła się do20%. Strejkujący jednakże prowadzą bardzo silną agitacyę za strejkiem.

Warszawa, 2. 4 PAT. Strejk na Górnym Śląsku zmniejsza się. W poniedziałek 31 marca rano strejkowało 17 proc. robotników, wieczorem 30 proc. Dnia 1 kwietnia rano 24 proc., popołudniu 11 proc., dzisiaj w dniu 2 4. zaledwie kilka proc. robotników nie pracuje. Strejk objął wyłącznie robotników pracujących pod ziemią. Napowietrzni pracują prawie wszyscy robotnicy. Natomiast strejk w Zagłębiu Dąbrowskiem objął wszystkie kopalnie z wyjątkiem małych.

Konwent seniorów.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Konwent seniorów uchwalił wczoraj, że Sejm będzie czynny do 12 kwietnia, poczem rozpoczną się ferye Wielkanocne i trwać będą do 20 maja.

W dyskusyi poseł dr Reich zwrócił uwagę na niewłaściwe zachowanie się dyrektora departamentu min. skarbu p. Głowackiego, który ni osobistą interwencyę posłów rab. Szapiry i Lewina odpowiedział, że w myśl par. 45 art., regulaminu sejmowego posłom nie przysługuje prawo do osobistych interwencyi w urzędach. Poseł Reich wskazał na to, że p. Głowacki powołał się na dawny regulamin, który dziś już nie obowiązuje. W ten sposób uwłacza się godności Sejmu.

Marszałek Rataj przyrzekł sprawę zbadać.

Wskaźnik drożyźniany za marzec

Sin. Warszawa. (Telefonem) Komisya statystyczna do badania kosztów utrzymania ustaliła, że w okresie od 15—31 marca drożyzna wzrosła w Warszawie o 4.43 procent w stosunku do ubiegłych dwu tygodni, natomiast za cały miesiąc ustalono zniżkę w wysokości 1.75 procent.

Drożyzna w Poznaniu.

Poznań, 2. 4 PAT. Według obliczeń poznańskiej komisyi wojewódzkiej dla badania kosztów utrzymania drożyzna wzrosła w drugiej połowie marca o 0'87%, w ciągu całego miesiąca zaś o2'62%.

Wyrok w procesie pułkownika Bielakowskiego

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj zapadł w sądzie wojskowym wyrok przeciwko pułk. Bielakowskiemu, oskarżonemu o to, że jako naczelnik więzienia wojskowego w Warszawie czynił pewne grzeczności i udogodnienia skazanym na śmierć por. Bagińskiemu i ppor. Wieczorkiewczowi. Pułk Bielakowski skazany został na 3 miesiące aresztu i wydalenie ze służby.

Wylew Warty.

Poznań, 2. 4 PAT. W ciągu nocy wbrew oczekiwaniom woda Warty wdalszym ciągu przybierała. Dziś o godz. 9 rano poziom wody wynosił 6 metrów 37 cent. ponad stan normalny. Wszystkie wały i zapory wzniesione przez saperów wytrzymały napór wody, oprócz zapory na Czartoryi, przez którą woda zaczęła w nocy przeciekać i zalewać częściowo ulice Czartoryi. Wezwany natychmiast przez policyę oddział saperów pracował całą noc i umocnił zaporę, a straż ogniowa wypompowała wodę. Dzięki środkom bezpieczeństwa przedsięwziętym zarówno przez policyę jak i władze wojewódzkie oraz wojskowe poważnych wypadków nie było. Mosty miejskie umocniono.

Wisła pod Warszawą.

Warszawa, 2. 4 PAT. Poziom wody na Wiśle pod Warszawą, który w przeciągu poprzedniej doby spadł o 25 cm., opadł w ciągu nocy w dalszym ciągu i tak, że od osiągnięcia punktu kulminacyjnego woda opadła już o 87 cm. Z zalanych częściowo w czasie powodzi dzielnic miasta wody już ustępują. Dotąd utrzymuje się woda jedynie we wsiach podmiejskich, położonych na lewym brzegu Wisły w górze rzeki od miasta jak w Skierkach i Augustówce, chociaż i tam poziom zalewu znacznie się obniżył.

Stopnie oficerskie nie-Polaków

Warszawa, 2. 4 PAT. W odpowiedzi na interpelacyę posła Piescha i towarzyszy w sprawie uznania stopni oficerskich b. oficerów rezerwy narodowości niemieckiej p. minister spraw wojskowych wystosował do p. marszałka sejmu pismo z wyjaśnieniem, że nie stosuje się żadnych utrudnień w tego rodzaju wypadkach. Kompetencye zaś oficerskiego Trybunału orzekającego stosuje się do b. oficerów bez różnicy narodowości. Koszta podróży zainteresowanych osób do Warszawy jako leżącej przedewszystkiem w ich własnym interesie, muszą być pokrywane przez samych petentów, nie mogą zaś obciążać budżetu państwa. Wszystkim b. oficrom rezerwy, którzy posiadają warunki niezbędne do uzyskania stopnia oficerskiego w rezerwie, będą odpowiednie stopnie przyznane.

Nowa regulacya obrotu walutami

Dnia 1go kwietnia weszły w życie nowe przepisy, regulujące obrót dewizami i walutami zagranicznemi oraz obrót pieniężny z zagranicą. Nowe te przepisy wydane zostały przez Ministra Skarbu dnia 28-go marca br. na mocy upoważnienia, zawartego w ustawie z dnia 2. marca 1923 r., a przedłużonego ustawą z dnia 20-go marca br. na czas do 31-go marca 1925 roku.

Par. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 28 go marca br. brzmi w pierwszym ustępie jak następuje:

„Zakup, sprzedaż oraz jakiekolwiek inne nabywanie i pozbywanie walut zagranicznych i dewiz w granicach Rzeczypospolitej Polskiej jest dozwolone".

Przekazywanie walut zagranicznych zagranicę dozwolone jest jedynie za pośrednictwem PKKP oraz banków dewizowych i to wyłącznie na stwierdzone dokumentarnie cele gospodarczo uzasadnione, wymienione wyczerpująco w § 4 omawianego rozporządzenia, w innych zaś wypadkach jedynie za zezwoleniem właściwych Izb Skarbowych, które przejmują w tym względzie czynności komisarzy dewizowych.

Na zlecenie przedsiębiorstw handlowych pierwszych dwóch i przedsiębiorstw przemysłowych pierwszych pięciu kategoryj podatku przemysłowego, prowadzących prawidłowe księgi handlowe, mogą banki dewizowe przekazywać waluty zagraniczne zagranicę na cele, przewidziane w par. 4 omawianego rozporządzenia, bez obowiązku wymagania przedłożenia dowodów i dokumentów, a jedynie za złożeniem przez zleceniodawcę odpowiedniej deklaracyi w dwóch egzemplarzach.

Wywóz zagranicę walut zagranicznych oraz marek polskich dozwolony jest jedynie w dotychczasowych rozmiarach, a więc: do równowartości 1000 złotych bez specyalnego zezwolenia (do Wolnego Miasta Gdańska tylko do równowartości 250 złotych), do równowartości 5000 złotych za zezwoleniem PKKP, do równowartości ponad 5000 złotych za zezwoleniem właściwej Izby skarbowej.

Wywóz zagranicę papierów procentowych i dywidendowych oraz sprzedaż ich i zastaw zagranicę wymaga zezwolenia właściwej Izby skarbowej, tak samo lokowanie zagranicą kwot, uzyskanych z operacyi gospodarczych w kraju, na termin ponad 30 dni.

Inkasowanie należności za towary, wywożone z Polski, dozwolone jest tylko za pośrednictwem PKKP lub banków dewizowych, które będą je zapisywały na specyalne rachunki, prowadzone w walutach zagranicznych. Waluta eksportowa powinna wpłynąć w ciągu 3 miesięcy od daty wystawienia zaświadczenia walutowego, które winno być na granicy przedstawiane urzędowi celnemu.

Prowadzenie rachunków w walutach zagranicznych jest dozwolone bez ograniczeń. Dyspozycye z tych rachunków zagranicę mogą być dokonywane według przepisów, obowiązujących w przedmiocie przekazywania walut zagranicznych zagranicę. Udzielanie kredytów w walutach zagranicznych jest dozwolone.

Udzielanie kredytów markowych zagranicę wymaga zezwolenia właściwej Izby Skarbowej. Za udzielanie tego rodzaju kredytu uważa się polecenie wypłaty bez posiadania pokrycia w chwili wykonania zlecenia.

Rachunki w markach polskich, prowadzone przez osoby, mające siedzibę zagranicą, noszą nazwę rachunków zagranicznych i mogą być otwierane tylko w PKKP lub w bankach dewizowych. Obroty na tych rachunkach podlegają ograniczeniom. Sprzedaż marki polskiej zagranicę jest dozwolona.

Kontrolę nad wykonaniem postanowień nowego rozporządzenia o obrocie walutami i dewizami, jako też odpowiedni nadzór nad instytucyami finansowemi, sprawować będą wymienione w par. 30 omawianego rozporządzenia Izby skarbowe, względnie wydział skarbowy Województwa Śląskiego. Od ich postanowień przysługuje prawo odwołania się do Ministra skarbu.

Całokształt nowego rozporządzenia można więc ująć jako zupełne zniesienie ograniczeń dewizowych wewnątrz kraju i kontrolę w celach podatkowych nad obrotami walutowemi zagranicą.

Skandal naftowy w Ameryce a kampania wyborcza.

Kraków, 3 kwietnia.

Afera naftowa w Stanach Zjednoczonych, o której już kilkakrotnie donosiliśmy, wywołuje olbrzymi niepokój w społeczeństwie amerykańskiem nie tak z powodu znacznych kwot, jakie wchodzą tu w rachubę, jak raczej za względu na osobistości skompromitowane skandalem. Sytuacya stała się tak niemiłą, że w obręb dyskusyi toczącej się na łamach prasy wciągnięto nietaktownie nawet osobę samego prezydenta. Afera ma dla pewnych wpływowych odtąd kół ten niemiły posmak, że znalazła się ona na porządku dziennym w przededniu wyborów.

Cały ten skandal pozostaje w związku z ruchem jaki rozwinął się w Stanach Zjednoczonych w okresie ponownego wyboru Roosevelta na prezydenta Stanów Zjednoczonych. Był to ruch społeczno-reformacyjny, zmierzający do ochrony majątku narodowego. W owym to czasie prezydent Roosevelt zawarł kilka układów naftowych, w których ze względu na potrzebę floty zastrzegł pewną ilość ropy dla państwa a zarząd odnośnych pól powierzył departamentowi marynarki. W roku 1920 udało się kołom zainteresowanym wymódz przeniesienie zarządu z urzędu marynarki do departamentu dla spraw wewnętrznych, który przystąpił do wydzierżawienia pól naftowych. Z tego powodu już w roku 1921 poszczególni senatorowie radykalni wystąpili przeciw temu, ale głos ich przebrzmiał bez echa.

Obecnie zarzucają, że minister dla spraw zagranicznych Fall zawarł niedozwoloną umowę z interesentami, przyczem oskarżenie rozszerzono także na prokuratora generalnego Daughertego, szefa departamentu sprawiedliwości. Dla zbadania zarzutów powołano dwie komisye, które miały przeprowadzić śledztwo w obu wypadkach. Obecnie padają ofiarą skandalu poszczególne skompromitowanie wybitne osobistości. I tak otrzymali dymisye minister Fall, minister marynarki Denby, no i w końcu musiał prezydent Coolidge zwolnić prokuratora Daughertego.

Z kół przemysłowych wmieszani są w aferę magnaci naftowi, jak Doheny i Sinclair. Doheny (Pan America Petrol and Transport Comp.) wydzierżawił pola naftowe w Kalifornii, zobowiązując się na wyspach hawajskich wybudować port i dwie wielkie stacye tankowe dla floty. Sinclair (Mammoth Oil Comp.) otrzymał koncesyę w stanie Wyoming.

Rząd amerykański zdecydował się jednak obecnie zanulować wszystkie koncesye jako uzyskane na drodze niewłaściwej, bo przy pomocy oszukańczych i korupcyjnych manipulacyi. Sprawą skandalów zajmują się obecnie sądy, ale mimo to sytuacya prawna komplikuje się coraz więcej.

Naogół opinia publiczna zajmuje się mniej koncesyami naftowemi jak raczej oskarżeniami wybitnych osobistości, o korupcyę. O Dohenym twierdzą, że finansował on ruch rewolucyjny w Meksyku i przemycał broń. Ministrowi Fallowi zarzucają, że już w roku 1917 wysyłał agentów rewolucyjnych do Meksyka. Prokuratorowi Daughertemu zarzucają zaś, że wszelkiemi środkami starał się sparaliżować interwencyę sądu w skandalu naftowym.

W dyskusyi nie uszanowano również jak wspomnieliśmy, samego prezydenta. Skompromitowane osoby stały bowiem zbyt blizko kół prezydenta. Wskutek czego sądzą, że kandydatura jego jest w obecnym okresie wykluczona. W każdym razie stwierdzić należy, że skandal naftowy jest zarówno przez demokratów jak i republikanów, używany jako jeden z walnych argumentów w kampanii wyborczej.

Twórczość i działalność

Zygmunta Bromberg-Bytkowskiego.

(W rocznicę zgonu.)

Przed rokiem zakończył Bromberg-Bytkowski swe bujne życie.

Był to ruchliwy umysł o szerokim widnokręgu kulturalnym. Daleki od wszelkich banalności ogarnął ten pięknoduch rozmaite dziedziny twórczości.

Teoretyk i krytyk sztuki i dramatu, dramaturg, poeta, essayista, tłumacz, działacz społeczny i polityczny.

Mimo troskliwego badania pulsu europejskiej literatury i sztuki pracował intensywnie na polu żydowskiej publicystyki.

Renesans żydostwa w najrozleglejszem tego słowa znaczeniu, to cały jego program polityczny. A był to uczestnik pierwszego kongresu syonistycznego w Bazylei, na którym należał do komisyi programowej; kierował w Palestynie kolonią Rosz Pinah. Jest jednym z twórców „Hitachdutu" w Polsce.

W ostatnich latach dyrektor gimnazyum żydowskiego w Łodzi, poświęcał się również żydowskiej pracy pedagogicznej.

Prezes „Hazomiru", członek komisyi teatralnej, organizator wielkiej wystawy obrazów żydowskich itd. itd., był olbrzymem pracy.

Do późnej nocy siedział przy swem biurku w artystycznie urządzonym pokoiku i oddawał się tej jedynej namiętności swego życia: Pięknu.

Zrozumiał, że praca, nieustająca, wytężająca praca, to konieczna przesłanka, aby móc żyć w zaczarowanej krainie Piękna.

Założył w Łodzi pismo "Tel Awiw" poświęcone sprawie narodu żydowskiego.

Skupił dokoła siebie sztab współpracowników, którzy bezinteresownie pracowali.

Postępował oryginalnie i arbitralnie. Zatelegrafował np. do Tarnowa do dr. Berkelhamera, by bezwłocznie nadesłał artykuł.

Dr. Berkelhamer z możliwą szybkością artykuł posłał..

Patrząc na niezmordowaną, bezinteresowną pracę naczelnego redaktora musiał każdy chętnie w tem piśmie pracować.

Szeroką działalność społeczną rozwijał wszędzie gdzie tylko był.

Najbardziej znaną jest jego praca dla Żydów we Lwowie podczas inwazyi rosyjskiej. Pisał o tem w praskiej „Bohemii" a nadto z niezwykłą barwnością i wielkim talentem narratorskim w osobnej broszurze wydanej przez „Jüdisches Archiw".

Bromberg-Bytkowski to wróg ogólników.

Niema w całej jego bogatej, a tak różnorodnej twórczości ani jednego zdania, którego nie uzasadniał.

Nie jest przytem pisarzem przybierającym pozę skromności, ma bowiem poczucie swej wartości wewnętrznej i z tem bynajmniej się nie tai.

Wybitny znawca sztuki zwrócił głównie swe czujne oko artysty na tak niesłychanie zaniedbaną sztukę żydowską. Rewelacyjnym wprost był w tej dziedzinie artykuł Bytkowskiego w „Der Jude": „Die vergessene Kunst".

Buber napisał doń z tej okazyi entuzyastyczny list, że „seit Ihrem Beitrag habe keinen gleichwertigen über ein verwandtes Thema auftreiben können".

Wszystkim pracom o artystach (Liliencie, Merklu) i wszystkim recenzyom teatralnym dał Bytkowski stale ogólne, szerokie tło, które obejmowało jego pogląd na sztukę, teatr, czy na dany prąd.

Bytkowski zastanawiał się nad tem, że w wiekach średnich, Żydzi stworzyli i stworzyć mogli jedynie sztukę ozdobniczą: złotniczą i mosiężniczą.

Przerzucanemu z miejsca na miejsce Żydowi, kryjącemu się po mrokach ciemnych zaułków,

Żmudna droga, po krótej kroczą Chalucim w Palestynie, ale też jedyna, na którą powinniśmy wszyscy wstąpić. Ona bowiem jedynie prowadzi do odrodzenia, każda inna, to złudzenie.

Bialik.

Protokoły mędrców Syonu.

III.*)

Kiedy ukazała się książka Nillusa z „Protokołami" jakó dodatkiem, pokazano ją oczywiście carowi i carowej. Plan jednak wielkiej księżny Sergiusz nie udał się, a nadzieja Nilusa zajęcia miejsca po Filipie nie spełniła się. Partyi Filipa na dworze udało się wyszukać w osobie i przeszłości Nillusa, (który pospieszył, by zostać duchownym), czynniki, będące według kanonu kościelnego przeszkodą w dopuszczeniu go do urzędu spowiednika i mentora cara. Wskutek tego, popadł Nilus w niełaskę i był zmuszony opuścić rezydencyę carską. Rozpoczyna więc ponownie wędrówkę po klasztorach rosyjskich a w roku 1907 przybywa wraz ze swą małżonką do klasztoru aptyńskiego, gdzie spotyka się z du Chaillela. Szczególnym zbiegiem okoliczności mieszkała wówczas niedaleko tego klasztoru także pani K., była przyjaciółka Nillusa. Już podczas pierwszej rozmowy z du Chaillela opowiadał Nillus o „Protokołach" wyrażając się z powątpiewaniem o ich prawdziwości a, pozwalając sobie nawet na porównanie ich z pamfletami Drumonta i mistyfikacyą Leo Tacsila, która w swoim czasie wywołała wielkie wzburzenie w świecie katolickim. W końcu postanowił Nillus, — aby przekonać niewierzącego du Chailleta — pokazać mu manuskrypt „Protokołów" albo jak on to nazywa „Magna charta państwa Antychrysta do czego zdecydował się z wielkim trudem, ponieważ nie zwykł nikomu pokazywać „Protokołów", a nawet trzymał je z obawy przed Żydami w zamknięciu nie u siebie, lecz u jednego z mnichów klasztornych. Manuskrypt był oprawiony w skórę i włożony w czarny schowek, zaopatrzony podwójnym białym krzyżem i innemi mistycznymi znakami. Papier zeszytu był żółtawy a na pierwszej stronie można było zauważyć wielką niebieską plamę atramentową. Tekst był francuski, pisany w błędnym języku francuskim i nie przez jedną rękę. Opis tego manuskryptu na szczególne znaczenie zasługuje, ponieważ zgadza się dokładnie z opisem księżnej Radziwiłłowej, która widziała manuskrypt w rękach tajnego agenta ochrany Golowińskiego, wskutek czego niema wątpliwości, że charta państwa Antychrysta Nillusa jest identyczną z „Protokołami" Golowińskiego.

Że sam Nillus nie wierzył w autentyczność „Protokołów" wynika z faktu, iż raz wyraził się, że znajdujący się u niego manuskrypt jest oryginałem, innym zaś razem, że jest tylko kopią. Najbardziej charakterystyczne są jednak w tej sprawie następujące jego słowa. Kiedy du Chaillela wyraził się sceptycznie o „Protokołach", powiadając, że ktoś sobie zadrwił z Raszkowskiego odpowiedział Nillus: „Panu znane są słowa apostoła Pawła: „moc Boska objawia się w niemocy ludzkiej". Przypuśćmy, że „Protokoły" są sfałszowane. Czyż Bóg nie może wyjawić przez nie przygotowującej się niesprawiedliwości? Bóg może nawet rozkazać kłamcy, by prawdę ogłaszał".

*) p. „Nowy Dziennik" nr. 58, 59. z br.

Jeśli nawet du Chaillela pragnie w Nillusie widzieć przekonanego fanatyka, który w mistyce, nienawiści do Żydów jakoteż w wierze w rychłe nadejście Antychrysta z pokolenia Dawida trochę przeholował, to jednak nie możemy obronić się przed wrażeniem, że ten egzaltowany fanatyk kościoła ortodoksyjnego obrońca monarchii rosyjskiej przed zamachem żydowsko-wolnomularskiego Antychrysta jest w gruncie rzeczy szarlatanem, o którym się nie wie, gdzie się właściwie u niego kończy mistycyzm a gdzie rozpoczyna fałszerstwo. Mimowoli czuje się, że jednak miał Nillus cel przed oczyma, a mianowicie korzyść własną, do której wszystkiemi środkami dążył i do osiągnięcia której pobudzano go przy tem z wielu stron „Protokoły" miały Nillusowi otworzyć podwoje dworu carskiego i uczynić go powiernikiem cara. Kiedy to się nie udało umiał ten „święty człowiek" w inny sposób osiągać z „Protokołów" korzyści, oddając je w służbę hecy antyżydowskiej i krwawych pogromów. Z takim poglądem na sprawę Nillusa zgadza się także mniemanie petersburskiego metropolity Antoniusza i arcybiskupa Sergiusza, którzy zyskali sobie w swoim czasie przez odważne wystąpienie przeciw „świętemu dworu", Rasputinowi znaczną popularność. Ci to książęta kościoła odnosili się z nieufnością do Nillusa i jego dzieła — o czem przekonał się du Chaillela z rozmów, prowadzonych z nimi — i przypuszczali, że przy ogłoszeniu „Protokołów" miał Nillus na oku. osobiste korzyści. Wedle twierdzenia du Chaillela także inni naczelnicy kościoła nie mieli zbytniego zaufania do książki Nillusa a teologiczne czasopisma Akademii duchownych w Rosyi nie wspomniały o niej słowem. Mnisi aptyńscy zachowywali się wyczekująco. Kiedy w r. 1911 rozpoczął Nillus skwapliwą propagandę za swoim dziełem w klasztorze rozkazał mu przeor, by natychmiast opuścił klasztor i jego okolice.

Oto! takim jest człowiek, o którym wyraził się niemiecki tłómacz jego dzieł, Gottfried zur Beeck, że zażywa poważania w Rosyi jako wybitny uczony i głęboko wierzący myśliciel. Podczas gdy Kościół zajął wobec „Protokołów" negatywne stanowisko, to tem skwapliwiej zajęły się niemi koła polityczne w Rosyi, koła, uprawiające politykę hec antyżydowskich, by wedle recepty ministra Plehwego, jednego z sprawców pogromu kiszyniewskiego „utopić rewolucyę rosyjską w krwi żydowskiej". Nie ulega wątpliwości, że już podczas pogromów żydowskich w smutnych dniach październikowych roku 1905 po pierwszej rewolucyi rosyjskiej odgrywały „Protokoły" rolę środka propagandystycznego. Wszak odezwy antyżydowskie, wzywające do ówczesnych pogromów były drukowane w drukarni policyi tajnej, której wiceprezydentem był wówczas już Raszkowsky, (co stwierdził wtedy oficyalnie książę Urussow w Dumie). W jakim stopniu przyczyniły się „Protokoły" do strasznych rzezi Żydów w r. 1918 i 1919 dokonywanych przez „ochotniczą armię" Denikina, który zdobył sobie w tym czasie szczególną, jedyną w swoim rodzaju sławę — opowiada o tem wyczerpująco du Chaillela we wspomnieniach o Nillusie.

P. du Chaillela, który był szefem politycznego oddziału w sztabie jeneralnym „ochotniczej armii" powiada, że zarząd Towarzystwa „rdzennych Rosyan" rozesłał „Protokoły" do wszystkich formacyi tej armii dla celów propagandy pogromowej, za zezwoleniem naczelnego dowództwa i wedle orzeczenia tych ludzi, rezultaty tej propagandy były „świetne". Niezawodnie odegrała ta propaganda znaczną rolę w akcyi pogromowej armii Petlury. Atamani tej armii kazali zabijać Żydów, motywując to tem, „że Żydzi pragną — wedle postanowień „Mędrców Syonu" — by nad Rosyą panował car o złotej głowie". Także w armii Wrangla na Krymie prowadzono propagandę zapomocą „Protokołów", jednakowoż bezskutecznie.

Z przypuszczeniem du Chaillela o negatywnym stosunku Kościoła do „Protokołów" i jego wydawcy zgadza się twierdzenie księżnej Radziwiłłowej. I ona podaje, że Kościół nie przypisał żadnego znaczenia „Protokołom". A ukazanie się „Protokołów" nie wywołało z początku wrażenia ani w kołach chrześcijańskich ani żydowskich. Trzeba było dopiero patologicznej atmosfery czasów wojennych i powojennych aby to dzieło rosyjskiej ochrany, wydane przez pozbawionego zdrowych zmysłów mistyka i fanatyka, mającego osobistą korzyść na oku mogło się rozszerzyć i zwrócić uwagę całego świata.

Dr. B. Suler.

—o-o—

Mac Donald w obronie religii żydowskiej.

Londyn. (Tel. wł.) W kołach żydowskich oczekuje się, że premier Mac Donald będzie usiłował wpłynąć na rząd rosyjski w kierunku zaniechania prześladowania religii żydowskiej i języka hebrajskiego.

Angielski „poseł dla Palestyny"

Londyn, (Tel. wł.). W konferencyi, zwołanej przez „Poale-Syon" na rzecz pracującej Palestyny, wzięło udział 34 delegatów z Londynu i prowincyi. Konferencyę otworzył Kapłański.

P. Henry Goozling, poseł z Witcheapel i minister komunikacyi w obecnym rządzie podziękował w mowie powitalnej, za sympatye, okazane mu w czasie wyborów. „Nazywają mię „posłem dla Palestyny" — powiedział minister — ze względu na mój osobisty stosunek do sprawy palestyńskiej jakoteż na stosunek Labour Party do rozwiązania problemu palestyńskiego".

Telegramy powitalne na konferencyę przesłał min. **Wegwood**, min. **Henderson Charles Bachs-**

wniosły te błyszczące przedmioty jasność.

Obok tych sztuk rozwinął się rodzaj malarstwa miniaturowego.

Bromberg-Bytkowski występuje z tezą, że żydowską sztukę cechowała bezrodzimość. To naturalny objaw ghetta.

Gdy tylko mury ghetta się zarysowały, odrazu pojawiła się u artystów żydowskich samodzielna sztuka w każdej dziedzinie.

Jest przeciwnikiem naturalizmu. Mówi jakby zwiastun nowej sztuki w r. 1913! Sprzeciwia się zwróceniu się ku treści, która mieści w sobie sama przez się pierwiastek naturalistyczny, tak znienawidzony przez Bytkowskiego. Oczywiście są to uwagi raczej nawiasowe, niż programatyczne, ale w każdym razie świadczą o nowoczesnym umyśle, że np. Merkla pochwalił za pominięcie przeżeń zdobyczy nowoczesnej techniki i myśli malarskiej za krańcowy archaizm, prymitywizm itd.

Podstawową pracą Bromberg-Bytkowskiego w dziedzinie estetyki jest tak trafnie i sprawiedliwie oceniana przez prasę zagraniczną rozprawa: „Kontemplative und ekstatische Kunst", w której przeprowadza zupełnie nowy podział sztuk i nowy pogląd na jej istotę.

Utwory poetyckie drukował już w 90-tych latach.

Z początku były to wiersze młodzieńcze, pełne temperamentu i rozmachu, atakujące z taką siłą współczesny ustrój kapitalistyczny, że prokurator uważał za stosowne swym czerwonym ołówkiem interweniować.

Później coraz dojrzalsze. Najwybitniejszym jego wierszem jest „Ucieczka" (z cyklu „Mojżesz"), trzynastozgłoskowy poemacik o samotności nadczłowieka Mojżesza który całą potęgą swego wszechogarniającego serca boleje nad splugawieniem duszy żydowskiej w niewoli egipskiej.

Z plastyką oddaje Bytkowski nastrój, jak Mojżesz, samotny geniusz, kroczy ku krainie Midyan wśród głuchej nocy, a wycie hyjen rozdziera tę cmentarną ciszę. Nawet jasny blask gwiazdy porannej nie może ukoić duchowej męki proroka.

Niemałe miejsce zajmują u Bromberg-Bytkowskiego przekłady. Świetnym jest zwłaszcza przekład „Burzy morskiej" Jehudy Halewiego. Rytm Bytkowskiego z niepokojem maluje rozszalałą burzę morską, zestawioną z mękami nękanego Izraela.

Z wszystkich przekładów, świadczących o bogactwie wyrażeń i poetyckiej duszy, przywiązywał Bytkowski największą wagę do „Pieśni nad Pieśniami", która we wspaniałem wydaniu książkowem z ilustracyami Szyka i wstępem obejmującym całokształt twórczości Bromberga, wyjdzie za miesiąc. Dużo do powiedzenia ma Bromberg-Bytkowski w swych teoretycznych pracach.

Zarówno w swem poważnem dziele o Hauptmanie, jak i w drukowanej w „Lamusie" i w osobnej odbitce, pracy „O monologu w dramacie", występuje jako gorący obrońca monologu.

„Żyje i drga bowiem w nim (tj. w monologu), nietylko pęd i napięcie dramatyczne, lecz i wielki patos tragiczny, patos samotności i rozprawy z samym sobą, patos tajemnych myśli i żądz ukrytych, patos zmagania się z straszną zagadką istnienia".

Nie możemy się tu wdawać w to, czy poglądy te są słuszne; faktem jest, że z dużą erudycyą, uzbrojony w liczne przykłady, starał się udowodnić swą teoryę, w każdym razie wielce ciekawą.

Wiele cennych poglądów wypowiedział ten esteta zarówno w studyum o Przybyszewskim, nagrodzonem na konkursie sienkiewiczowskim, jak i w świetnej pracy o tak przezeń ukochanym Słowackim jako dramaturgu.

Bytkowskiemu odpowiadało wszystko co wielkie i wzniosłe.

Widać to w całej jego działalności w dziedzinie dramaturgii. Brał głównie pod uwagę wielkie tematy biblijne i historyczne. „Ines de Kastro" (drukowany u Altenberga we Lwowie) rozgrywa się na tle XIV w. w Portugalii, a treść stanowi tajemny ślub infanta z Ines de Kastro, starcie między obowiązkiem a sercem, zamordowanie bohaterki, okrutna zemsta obejmującego tron królewski infanta i jego obłąkanie.

Z braku czasu nie kończył pomysłów, które się w nim paliły. W rękopisach są fragmenty do dramatów „Samson", „Saul", „Mojżesz"; który miał być rozwinięciem jego wiersza na ten temat.

Wielu rzeczy rozpoczętych nie skończył ten nowoczesny humanista, bo jego renesansowe życie przerwane zostało z błyskawiczną szybkością.

Dr. Wilhelm [illegible]

pou, George Lensbury i i. Maks Pine przesłał pozdrowienia w imieniu robotników żydowskich New Jorku. Rezultatem obrad było utworzenie „komitetu dla pracującej Palestyny".

Przeniesienie kości bohaterów Tel-Chaj.

Jerozolima. Ciało Trumpeldora i 6 męczenników którzy padli około Metuli przeniesiono do wspólnego grobu między Kfar Gilead a Tel Chaj.

Wszechświatowy kongres akademików żyd.

Wiedeń. (ŻAT.). Tymczasowa Egzekutywa żydowskich związków akademickich postanowiła zwołać wszechświatowy kongres na dzień 30 kwietnia br. do Antwerpii. Obrady będą trwać prawdopodobnie 5 dni. Porządek dzienny następujący: Środa 30 kwietnia 1) Otwarcie kongresu, 2) Wybór komisyi. Popołudniu. 3) Sprawozdanie tymczasowej Egzekutywy, 4) Sprawozdanie poszczególnych organizacyi krajowych. Czwartek 1 maja, 5) Cele związku wszechświatowego (refer. dr. Lauterbach, Londyn,) 6) Gospodarcze zadania wszechświatowego związku (ref. Steinig Wiedeń) 7) Dyskusya. Piątek 2 maja 8) Położenie prawne akademików żydowskich, (refer. Lewin, Warszawa) 9) Problemy kulturalne, (ref. Wirth Niemcy) 10) Dyskusya. Niedziela 4 maja. popoł. 1) Sprawozdania: a) komisyi mandatowej, b) budżetowej, c) permanencyjnej, d) statutowej 12) Dyskusya i rezolucye komisyj, 13) Wybory Egzekutywy.

Los procesu rehabilitacyjnego błp. rab. Szapiry

Warszawa. Jak już onegdaj donieśliśmy zniósł najwyższy sąd wojskowy ostatni wyrok wojskowego sądu okręgowego w sprawie zatwierdzenia wyroku śmierci wykonanego na rabinie z Płocka Szapirze i poddał proces ponownej rewizyi. O sprawie tej dowiadujemy się następujących szczegółów. W sobotę odbył się w najwyższym sądzie wojskowym cały szereg posiedzeń dyspozycyjnych celem rozpatrywania różnych oskarżeń kasacyjnych przeciw wyrokom wojskowym sądów okręgowych w całym kraju. Wśród nich także oskarżenie w sprawie procesu rabina Szapiry. Procesy rozdzielono pomiędzy różnych członków najwyższego sądu wojskowego i rozpatrywano je na tajnych posiedzeniach.

Sprawę rabina Szapiry rozpatrywał pułkownik Dąbrowski i po zapoznaniu się z aktami całego pocesu, motywami postanowienia wojskowego sądu okręgowego, jakoteż z motywami oskarżenia kasacyjnego, oświadczył, że zgodnie z zarzutem adwokata Hartglasa zaszły przy pierwszej rewizyi procesu pewne nieformalności i wskutek tego należy zarządzić drugą nadzwyczajną rewizyę procesu, celem stwierdzenia, o ile formalna strona rewizyi nie zgadzała się z procedurą. Dokładne motywy postanowienia będą ogłoszone z końcem bieżącego tygodnia.

———o-o———

DROBNE WIADOMOSCI ŻYDOWSKIE.

DR. HARKAWI WE WIEDNIU. Znany uczony żydowski dr. Aleksander Harkawi przybył z New Jorku do Wiednia. Dr. Harkawi wydaje we Wiedniu wielki słownik hebrajski.

ŻYDZI W CHINACH PRZED 700 LATY. Rękopisy znalezione niedawno w Chinach wykazują, że Żydzi mieszkali tam jeszcze w 13 w. i że ich położenie nie było dobre.

Rękopisy zabrano dla biblioteki żydowskiego seminaryum teologicznego w Cincinati. Z rękopisów wynika, że liczba Żydów w Chinach w w. 13 była wcale znaczna. W w. 16 żyli Żydzi w znacznym dobrobycie. Na skutek prześladowań w 19 w. żydostwo w Chinach znacznie zubożało. Szczególnie przykrym był dla Żydów r. 1849, kiedy ucisk się wzmagał.

Stare rękopisy podają wiele szczegółów z życia żydowskiego. Rękopisy przywiózł do Cincinati Mrg. Adolf Ako, kierownik biblioteki.

Z RUCHU CZASOPISM.

NR. 13 „WIADOMOŚCI LITERACKICH" ukazał się. Na jego treść składają się: wiersze M. Pawlikowskiej, artykuły informacyjne o Yeatsie, Morandzie, młodej poezyi estońskiej, sztuce w Rosyi sowieckiej, paryskim Salonie Niezależnych, uwagi polmiczne K. Irzykowskiego na temat Kaisera i jego przyjęcia przez krytykę warszawską, wreszcie obfity dział recenzyj, z „Książkami najgorszemi" na czele.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień.

Zjazd Związku społ. żyd. szkół średnich w Polsce.

Łódź, 1 kwietnia.

W niedzielę dnia 30 marca br. odbył się tu Zjazd delegatów Zarządów społecznych szkół średnich należących do Związku Zrzeszeń Społecznych utrzymujących żydowskie szkoły średnie w Polsce, który obejmuje w chwili obecnej 25 żydowskich szkół średnich na terytoryum Rzeczypospolitej. Zjazd otworzył przewodniczący Związku p. senator Dr. Braude, wskazując na jego zadania i na dotychczasową działalność Związku. Następnie omówiono wszystkie sprawy stojące na porządku dziennym, przedewszystkiem zaś sprawę umowy z nauczycielstwem na przyszły rok szkolny, jakoteż jednolitej organizacyi wewnętrznej szkół, sprawę ewentualnego przyjęcia do Związku gimnazyów hebrajskich na kresach i sprawę ubezpieczenia nauczycielstwa szkół należących do Związku na wypadek śmierci i niezdolności do pracy oraz ubezpieczenia na starość. We wszystkich tych sprawach zapadły uchwały normujące w tym kierunku dalszy rozwój i działalność Związku. Po wyczerpaniu tych punktów porządku dziennego przystąpiono do wyborów nowego Zarządu Związku, w skład którego weszli jako przewodniczący p. senator Dr. Braude, jako członkowie z Łodzi pp. Dr. Szweig, Warchiwkier, Gutermann i Lubranicki, jako członkowie z prowincyi pp. Ersler (Włocławek), Kopiński (Częstochowa), Dr. Melodysta (Sosnowiec) i Perla (Mława). O godzinie 11-tej wieczorem Zjazd został przez p. przewodniczącego zamknięty.

KRONIKA.

Kraków, 3 kwietnia.

— **ZNIKOMA LICZBA PASZPORTOW ULGOWYCH DLA KRAKOWA.** Dyrekcya policyi otrzymała w dniu wczorajszym wykonawcze rozporządzenie ministeryalne, dotyczące ulg paszportowych. Zgodnie z kontyngentem paszportów ulgowych, przyznanych dla województwa krakowskiego w liczbie 600 przypada na miasto Kraków 8 paszportów ulgowych miesięcznie dla osób wyjeżdżających w celach familijnych, kuracyjnych oraz na studya. Paszporty te kosztują po 25 franków. Nadto dla Krakowa przydzielono 10 paszportów miesięcznie po 100 franków dla kupców i przemysłowców, którzy otrzymają z województwa zaświadczenie o konieczności wyjazdu w sprawach handlowych. Manipulacya przy udzielaniu ulg będzie prawdopodobnie w ten sposób przeprowadzona, że miesiąc będzie podzielony na 3 dekady, przyczem na każdą dekadę przypadnie łącznie 6 paszportów ulgowych obu rodzajów. Podania o paszport na wyjazd w sprawach familijnych, wzgl. kuracyjnych lub naukowych rozpatrywane będą komisyjnie w dyrekcyi policyi. Przyjmowanie podań o paszporty ulgowe w Krakowie rozpocznie się jutro, tj. w piątek 4 bm. Prócz objętych kontyngentem paszportów dla kupców po 100 franków, wprowadzone zostają paszporty na wielokrotny wyjazd, ważne na 6 miesięcy, w cenie po 500 franków. Ubiegać się o nie mogą bez żadnego ograniczenia kupcy i przemysłowcy, którzy uzyskają zaświadczenia województwa.

— **O INFORMOWANIE PRASY PRZEZ POLICYĘ.** Wczoraj w południe odbyła się w województwie krakowskiem pod przewodnictwem wicewojewody Wawrauscha, konferencya prasowa z przedstawicielami władz bezpieczeństwa naczelnikiem Krupińskim, dyrektorem dr Styczniem oraz komendantami p. p. podinsp. Pilchem i nadkom. Maruniakiem. Przedmiotem konferencyi była sprawa informowania prasy o ważniejszych wydarzeniach w mieście, stanowiących przedmiot dochodzeń policyjnych. Zwołanie tej konferencyi spowodowały liczne zażalenia sprawozdawców pism na niedokładne i niewyczerpujące informowanie dziennikarzy przez policyę, oraz okrywanie ścisłą tajemnicą ważnych wydarzeń, co powoduje konieczność zasięgania wiadomości u źródeł postronnych. W rezultacie konferencyi obiecano dziennikarzom, że system informowania prasy będzie ulepszony.

— **SLEDZTWO W SPRAWIE NADUŻYC PRZY BUDOWIE P. K. O.** zostało przez policyę ukończone, a akta odesłano wczoraj do prokuratury. Dochodzenia prowadzone były w IV komisaryacie policyi. c

Jak słychać, senzacyjna ta afera przybiera coraz większe rozmiary. Dochodzenia sięgają także poza Kraków, przyczem władze śledcze dysponują dalszym obfitym materyałem. Wszystkich aresztowanych odstawiono już do sądu, jedynie Ungeheuer został wypuszczony na wolność.

— **DOOKOŁA ZAJSC Z 6-go LISTOPADA.** Jak już donosiliśmy, sędzia śledczy Podobiński podjął ponowne przesłuchiwanie świadków w sprawie zajść z 6-go listopada. Wczoraj wezwani zostali do przesłuchania w sądzie okręgowym karnym oficerowie z 8 p. ułanów, którzy brali udział w szarży na ul. Dunajewskiego. Również będą przesłuchiwani żołnierze tegoż pułku oraz batalionu asystencyjnego 16 pp., który został rozbrojony.

W sądzie wojskowym wygotowano już akt oskarżenia przeciw 4 oficerom 16 pp. Rozprawa przeciw tym oficerom odbedzie się w pierwszych dniach maja br.

— **BOMBA PRIMA APRILISOWA.** Policya komunikuje: „Dnia 1 bm. o godzinie 21.15 zawiadomiono III komisaryat P. P. o podłożeniu na klatce schodowej redakcyi „Gońca Krakowskiego" bomby. Po ugaszeniu lontu sprowadzono rzeczoznawcę, który orzekł, że podłożona puszka nie zawiera materyałów wybuchowych, a lont nie nadaje się do eksplozyi, wobec czego okazuje się z tego, że urządził sobie ktoś żart „prima aprilisowy". Niezależnie od tego prowadzi się dochodzenia, ponieważ puszka zawinięta w plik papierów i długi łatwopalny lont mogła spowodować pożar, gdyby zajście miało miejsce późną porą nocną, a nikt z lokatorów tego nie zauważył".

— **NIEUZASADNIONE ŻĄDANIE.** Piekarze krakowscy wnieśli wczoraj do magistratu nowy, znacznie podwyższony cennik na pieczywo. Piekarze motywują swe żądania zwyżką cen mąki tutejszej i poznańskiej. Pretensye piekarzy są bezpodstawne, gdyż wczorajszy targ zaznaczył się zniżką cen zboża, co musi spowodować wydatne potanienie mąki. Na targ ostatni przybyło bardzo dużo kupców z województwa kieleckiego, oferując wielkie ilości zboża po konkurencyjnych cenach. Naogół panowała na rynku rezerwa, widocznie w oczekiwaniu dalszej zniżki cen.

— **PORADNIE LEKARSKIE DLA DZIECI SZKOLNYCH.** Dzięki staraniom kuratoryum krakowskiego okręgu szkolnego funkcyonują obecnie dla użytku młodzieży szkół średnich 3 poradnie lekarskie, a to dla chorób wewnętrznych, okulistyczna i dentystyczna. Obecnie Kurator Owiński zabiega o utworzenie nowej poradni ortopedycznej. Jest nadzieja, że nowa poradnia będzie otwarta jeszcze w ciągu bież. roku szkolnego.

— **O OPŁATY UBEZPIECZENIOWE.** Wczoraj rano przybyła do prezydenta m. Federowicza delegacya związku przemysłowców prosząc prezydyum miasta o interwencyę wobec zwaloryzowania opłat ubezpieczeniowych za ubiegły rok przez lwowski zakład pensyjny.

— **ROCZNIK 1901 I CZĘŚCIOWO 1902 PRZEJDĄ DO REZERWY W POŁOWIE KWIETNIA.** W pierwszej połowie kwietnia zostaną zwolnieni do domu żołnierze rocznika 1901. Równocześnie zacznie się także stałe urlopowanie tych szeregowych rocznika 1902, którzy po zastosowaniu przynależnych im ulg odbyli już swoją ustawową służbę wojskową.

Rozporządzenie powyższe nie odnosi się do jednorocznych i do kandydatów na oficerów zawodowych.

Urlopowanie odbywać się będzie raz w miesiącu odnośnie do tych, którzy w ciągu poprzedniego miesiąca osiągnęli prawo do zwolnienia.

Do rezerwy zostaną oni zaliczeni dopiero wtedy, gdy już cały rocznik 1902 będzie w ten sposób urlopowany.

— ZAMACH SAMOBÓJCZY. W nocy 2 bm. zażyła Sabina Markiel służąca u Wolfa Wiesena przy ul. Dietlowskiej w zamiarze samobójczym większą ilość lyzolu. Desperatkę zabrało pogotowie ratunkowe, a po przepłukaniu żołądka odstawiło w stanie groźnym do szpitala.

— NIEUDAŁA UCIECZKA. Ostatniej nocy w aresztach „pod Telegrafem" aresztowany w związku z aferą budowlaną PKO. Teofil Pindel pokopał się pod kratę celi więziennej, wykruszając cegły, w których krata była osadzona. Dozorca spostrzegł rano przygotowania Pindla do ucieczki i przeprowadził go do innej celi.

—o-o—

— SEKCYA TENNISOWA ŻTS. JUTRZENKI przyjmuje zgłoszenia na gry z trenerem w sezonie 1924 u sekretarza Dra Adolfa Lieblinga, Rynek gł. 8, II. p. codziennie od 9'30—4'30. Termin zgłoszeń upływa definitywnie z dniem 13 kwietnia 1924. Termin zgłoszeń na gry bez trenera zostanie ogłoszony w czasie późniejszym.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj „Sen nocy letniej" poprzedzony słowem wstępnem prof. Uniw. Jagiell. Dr Romana Dyboskiego, najznakomitszego z Szekspirologów polskich. — Ostatnia nowość teatru, niezwykła sztuka Rossa di San Secondo pt. „Tyle namiętności.. w maryonetkach" obudziła niezmierne zainteresowanie i ożywione dyskusye wśród kulturalnych sfer. Najbliższe powtórzenia tej interesującej sztuki odbędą się jutro i w niedzielę 6 bm. wieczorem.

— UROCZYSTY WIECZÓR KU CZCI JULIUSZA SŁOWACKIEGO. W sobotę 5 bm. urządza teatr miejski uroczysty wieczór dla uczczenia rocznicy zgonu Wieszcza; wieczór ten poprzedzi przemówienie Karola Huberta Rostworowskiego, zaś recytacye pp. Buczyńskiej i Białkowskiego ilustrowane będą specyalnie dobraną muzyką, czego się podjął p. Kazimierz Maerhold. Bilety sprzedaje kasa teatru.

— Z OPERETKI. Dziś we czwartek 3 bm. o 8 w. i dni następnych stale entuzyastycznie przyjmowane i burzą oklasków witane arcydzieło Falla „Madame Pompadour" w bogatej szacie dekoracyjno-kostyumowej. Pod względem wystawy i wzorowego wykonania na naszej scenie „Madame Pompadour" przewyższa wszystkie poprzednio wystawiane u nas operetki.

— Z BAGATELI. „Profesor Klenow" dzięki swej niezwykle interesującej i silnie dramatycznej akcyi, oraz znakomitemu kwartetowi gry najwybitniejszych artystów Bagateli ma zapewniony dłuższy sukces. „Profesor Klenow" wypełni wszystkie dni tygodnia aż do niedzieli włącznie. W sobotę i w niedzielę początek przedstawień wieczornych wyjątkowo o godz. 7½ wieczorem.

„Przyjaciółka pana ministra" ukaże się w Bagateli raz jeszcze w sobotę 5 bm. o godz. 4-ej popołudniu po cenach zniżonych.

VII-ma rewia cenzuralna, która ukaże się w Bagateli w sobotę i w niedzielę o godz. 10'30 wieczorem, obejmuje efektowne widowisko pióra Jana-Smtechowskiego „Devadasi" z muzyką Juliusza Eea. Dekoracye przedstawiające wnętrze świątyni hinduskiej wykonał p. Szara. Tańce układu znanego baletmistrza Juliusza Nowotarskiego. Utalentowana artystka p. Zofia Grabowska odtworzy główną rolę kobiecą, przyczem zaprezentuje się nam w nowej postaci, jako tancerka. Tańce kapłanek ognia wykonają pp. Kownacka i Rella. Ponadto jeszcze szereg innych efektownych ewolucyi baletowych w wykonaniu pp. Głogowskiej, Miedzińskiej, Rygierowej-Słoneckiej, Walewskiej. Ponadto ukaże się nastrojowa, stylowa bluetka „Partya maryasza" z uroczą p. Sklaską w roli damy coeur z p. Pietruszyńskim jako waletem pik i p. Winklerem, jako asem coeur.

Oprócz tego wesoły sketsh „Hotel wanz" w wykonaniu p. Horeckiej, Modzelewskiej Maryi, Frenkla, Szuberta, Turskiego, Zbuckiego.

TEATR IM. SŁOWACKIEGO.

Czwartek: „Sen nocy letniej".
Piątek: „Tyle namiętności w... maryonetkach".

BAGATELA

Czwartek: „Prof. „Klenow".
Piątek: „Prof. Klenow".

OPERETKA

Czwartek: „Madame Pompadour".

REPERTUAR KIN

WARSZAWA: „Wszystko za pieniądze".
WANDA: „Dzieje pięknej beduinki".
REDUTA: „Tajemnica zamku sandomierskiego"
SZTUKA: „Wąwóz śmierci".

Listy z kraju.

GŁOGÓW. Piszą nam: I u nas życie narodowo-kulturalne zaczyna się ożywiać. W niedzielę 30. bm. urządziła tutejsza szkółka hebrajska wieczorek dramatyczny. Odegrano „Sierotę" Gordina. Czysty dochód przeznaczono na bibliotekę żydowską. Podziękowanie za starania około wieczoru należy się kierowniczce szkół p. Süssapflównej jakoteż p. Chaskowi Rebhunowi. Akcya Keren Hajessod i akcya szeklowa pozostawiają wiele do życzenia.

Z MILÓWKI piszą nam: W dniu 22 marca młodzież żydowska urządziła tu z inicyatywy p. D. Szagrina w salach hotelu p. Steiera wielką zabawę purimową, której dochód przeznaczony został na cele dobroczynne a w części na Fundusz Narodowy.

—o-o—

REZULTAT WYBORÓW DO RADY MIEJSKIEJ W ŻYCHLINIE. (Zwycięstwo syonistów). W niedzielę 23 marca br. odbyły się w Żychlinie wybory do rady miejskiej.W wyborach wzięły udział następujące stronnictwa żydowskie: syoniści wspólnie z Mizrachi, „Szlome Emunch Israel", lewica Poale—Syon i prawica Poale Syon. Syoniści wraz z mizrachistami zyskali 5 mandatów, Szlome Emuneh 2, lewica Poale Syonu jeden.

OD 364 LAT KRONIKI NIE NOTOWAŁY TAK WIELKIEJ POWODZI. Powódź obecna trwale zapisze się w kronice historyi. W dole Wisły poziom wody dosięgnął wysokości niespotykanej dotychczas od kilkuset lat. Toruń, który jest świadkiem powodzi, przechowywa w swym ratuszu, starą kronikę, która największą powódź, kiedy woda przewyższała obecny poziom o 12 do 15 cali, notuje w r. 1560.

PAŃSTWOWA STATYSTYKA SANITARNA. Statystyka śmiertelności w państwie naszem znajduje się w stanie opłakanym, ponieważ, prócz kilku biur statystycznych miejskich (Warszawa, Kraków, Lwów, Poznań, Bydgoszcz, Łódź, i in.) prawidłowej statystyki ruchu ludności nie zorganizowano jeszcze, przymusowe zaś oznaczanie przyczyn zgonu na kartach pośmiertnych zostało zaniedbane nawet w dzielnicach i miastach, gdzie praktykowane było przed wojną systematycznie. Wobec tego z inicyatywy jenerelnego dyrektora zdrowia, dr. Wroczyńskiego, utworzona została delegacya do natychmiastowego opracowania projektu ustawy o rejestracyi przyczyn śmierci dla całego państwa.

SAMOOSKARŻENIE SIĘ DYREKTORA BANKU W WARSZAWIE. Onegdaj do urzędu policyi śledczej w Warszawie zgłosił się kierownik filii II. Banku stołecznego p. Jan Semadeni — i zażądał osobistego widzenia się z kierownikiem urzędu. Przyjęty przez niego osobiście zastrzegł się, iż pragnie w formie ściśle poufnej złożyć mu zameldowanie. Wkrótce znalazłszy się sam na sam z kierownikiem urzędu w zamkniętym gabinecie — p. Semadeni w krótkich słowach oświadczył, że postanowił sam oddać się w ręce sprawiedliwości, bowiem zaciągnąwszy nieoficyalne pożyczki w banku z sum pozostających w jego dyspozycyi a sięgających około 160 miliardów mk. — został uszkany przez tych, którym pieniądze te powierzył na operacye finansowe i obecnie oczywiście pokryć ich już nie jest w stanie. Po tem oświadczeniu prosił o aresztowanie go i zawiadomienia o tem dyrekcyi banku.

Ze świata.

ŻYCIE ŻYDÓW W PETERSBURGU. Od czasu, kiedy osłabł ekonomiczny ucisk i „zlikwidowano głód" ustały ucieczki z Petrogradu, które zmniejszyły liczbę ludności żydowskiej byłej stolicy w r. 1920—1921. Obecnie znajduje się w Petrogradzie 38.000 Żydów. Większość stanowią kramarze, rzemieślnicy i wolne zawody pozatem jest około 2.500 robotników. W Petersburgu znajduje się także znaczna część akademików żydowskich. Dzięki temu, że Moskwa stała się stolicą Rosyi, wyjechali z Petersburga żydowscy komuniści i istnienie instytucyi społecznych zostało umożliwione. Żydów pozostawiono narazie w spokoju, a przystosowując się do nowych warunków, kontynuują organizacye i instytucye żydowskie swoją pracę. Istnieje „Związek religijny" skupiający około siebie rabinów i zarządzający chederami i szkołami religijnemi. Następnie „towarzystwo literacko-naukowe" i cały szereg instytucyi naukowych i filantropijnych. Od czasu do czasu wychodzi w języku rosyjskim lub hebrajskim książka, lecz traktująca tylko o kwestyach naukowych.

Z TURNIEJU SZACHOWEGO W N. JORKU. W dniu 1 kwietnia przedstawił się stan rozgrywek następująco: Dr Emanuel Lasker 7 i pół punktów, Aljechin 6 i pół, Reti 6, Capablanca 6, Tartakower, Bogoljubow, Marshall i Maroczy po 5, Janowski 3 i pół, Edward Lasker 3, Yates 2i pół. Dr Lasker jest jedynym, który dotychczas nie przegrał żadnej partyi.

Przegląd gospodarczy.

Targi pokazowe w Padwie

Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie podaje do wiadomości zainteresowanych sfer, co następuje:

W sprawie wystawy wzorów w Padwie, która ma się odbyć 5—19 czerwca br. Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia, iż Komitet Wystawy oświadcza gotowość uczynienia najdalej idących ułatwień polskim wystawcom i gotów jest udzielić 50 proc. zniżki od opłat za stands'y w pawilonach i miejscach otwartych ,

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Tryeście wyraża następującą opinię co do udziału w niej polskiego przemysłu.

Wystawa w Padwie cieszy się już w całych Włoszech, a szczególnie północnych, szeroką popularnością i posiada poważnem znaczeniem. Okręg Padwy i Ferrary (Dolina Po) całkowicie prawie rolniczy i poważnie uprzemysłowiony jest i sam w stanie wystawić dosyć dużo, więcej jeszcze wchłonąć takich wyrobów, których dosyć znaczną ilość produkuje nasz przemysł. Z tej racyi zapoznanie się z nim już nie tylko całych Włoch, ale licznych ewent. nabywców okręgu Padewskiego i bliskich do niego Konsulat uważałby za rzecz bardzo pożyteczną.

Wychodząc z powyższej opinii i licząc się z warunkami obecnymi w kraju, walutowymi, przemysłowymi i przemysłowymi, Konsulat jest zdania, że udział naszego przemysłu w takim zagranicznym pokazie, gdzie staną do współzawodnictwa obok siebie zapewne wszystkie przemysły Europy, powinien być bardzo poważnie i krytycznie potraktowany i planowo wykonany.

W tym celu zainteresowane w pokazie firmy do dnia 1 maja br. musiałyby nadesłać pod adresem wystawy w wypadku zamiaru udziału realnym okazem swej produkcyi — ów okaz, czy okazy, po uprzedniem porozumieniu się z Konsulatem w Tryeście co do ilości mogących być przyjętemi okazów, udziału w kosztach i co do formalności przewozowych i innych.

Powyższe odnosi się do przesyłek cięższych i objektów większych.

Inne firmy, pragnące li tylko podać do wiadomości i zareklamować swoje wyroby winny nadesłać najpóźniej do dnia 20 kwietnia próbki, cenniki, plakaty, kalkulacye, tablice i adresy w języku polskim i francuskim lub włoskim, byle nie niemieckim, oraz dołączyć na kosata przesyłki etc. tyle, ile wyniesie podwójny koszt przesyłki pocztowej z Warszawy do Padwy w zależności od wagi przesyłki.

Próbki te i cenniki zostaną przesłane Konsulowi Rzeczypospolitej Polskiej w Tryeście, włączone do zbioru posiadanego przez Konsulat i wystawione w Padwie w kiosku Konsulatu oraz uprzystępnione publiczności przez odpowiednie objaśnienia, o co troszczyć się będzie Konsul Rzeczy-

pospolitej Polskiej, urzędujący w Tryeście.

Powyższe zarządzenie Ministerstwo wydaje w przypuszczeniu licznego nadesłania próbek i cenników.

W razie, gdyby mimo tych ułatwień liczba nadesłanych do Izby Handlowej Polsko-Włoskiej próbek i cenników była nieznaczną, Izba i Konsulat nie będą mogły spełnić swego zadania, gdyż koszty urządzenia kiosku nie zostaną pokryte.

HANDEL

NARADY W SPRAWIE PRAWA AKCYJNEGO

Dnia 31 bm. odbyło się w M-stwie Przemysłu i Handlu [illegible] [illegible]cyjne posiedzenie podkomisyi [illegible] [illegible] sekcyi prawa cywilnego, [illegible] [illegible] Posiedzeniu przewod[illegible] [illegible], [illegible] je zagaił, podkreślając [illegible] [illegible] [illegible] polskich w zakresie za [illegible] [illegible] [illegible].

PRZEMYSŁ

[illegible] [illegible] W GDYNI NA RADZIE MI[illegible] [illegible] [illegible] nformują, minister przemysłu i [illegible] [illegible] na Radę Ministrów wniosek w sprawie budowy portu w Gdyni. Wniosek ten przewiduje oddanie budowy miejscowemu konsorcyum francusko-polskiemu. Do spółki tej wchodzą ze strony francuskiej towarzystwa: „Hersant", „Schneider" oraz „Pattignoles", z polskiej zaś Bank przemysłowy oraz pp. inż. Rummel i Nosowicz. Warunkiem umowy jest obowiązek rozpoczęcia budowy portu jeszcze w r. b. Wszelkie inne oferty jako nieistotne lub spóźnione zostały odrzucone.

Z giełdy.

Kraków, 2 kwietnia.

Rynek akcyj [illegible] bez zmiany. Tohan uzyskał i dziś dość [illegible] zwyżkę, jak się zdaje wskutek machinacyj [illegible]acyjnych.

Po [illegible] [illegible]ono: Jaworzno drobne 106.500—105.[illegible] po [illegible] sztuk 98.000—97.000, Gazy wschodnie 100.[illegible] [illegible].000, Gazy zachodnie 20.000, Len 5.200—[illegible] Węglówki 105 towar, Lokomotywy 2.250—2.1[illegible] Nafta Krosno 2.200—2.100, Nobel 7.150, Polski Przemysł Naftowy 4.000.

Waluty w obrotach bankowych: N. Jork 9310—93[illegible] Londyn 40.250, Paryż 532, Zurych 1645, Wiedeń 132 i pół do 133, Praga 275—278, Amsterdam 3430.

Jest rzeczą niezrozumiałą, dlaczego mimo przywrócenia wolnego obrotu walutami wewnątrz kraju dotychczas nie wprowadzono z powrotem oficyalnych notowań walut na giełdzie krakowskiej?!

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	2 IV.	1 VI.
Polski Bank Przem. I-VIII	1700—1750	1725—1825
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	2300—2350
Ziemski Bank Kredyt.	500—550	550
Powszechny Bank Kred.	250	—
Bank Komercyalny I—IV	550	550
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	22000-22500	21750-22000
Polskie Tow. handl.	1600—1700	1525—1606
Handl. Sp. akc. „Impex"	100—104	100—105
„Pharma" Mag. Jawornicki	2800	2600
Tow. han. Bracia Rolniccy	525	450-500
„Polski Glob"	—	—
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	460—490	450
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	40300-40500	40000-40500
H. Cegielski, Poznań	2300—2325	2225—2275
Parowozy I-III.	1675—1700	1700
„Autometer" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Kodrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	2625—2675	2600—2625
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	71000-71500	71250
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	19800-20500	20250-20500
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	9250—9300	8950—9200
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2075—2100	2050—2100
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2100—2150	1950—2030
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	6250	6250
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	750	—
Fabr. przet. tł. w Trzebini	15600-15750	—
„Azot" I—IV.	1500	14—15 „ex"
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Zj. fab. prz. wysk.	6050—6250	6500
Fabr. cukru w Chodorowie	19300-19500	19650-26000
Cukrownia Chybie I.	27500-27750	27000-27250
A. Pieczeki	3100	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	2850—2875	2750—2800
Elektr. w Sierszy I-IV	1060—1075	1050—1125
S. W. Niemojewski	2300—2325	2350
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Taryfy towarowe drożeją o 20--30 proc.!

Warszawa, 2. 4 PAT. Wzrost cen wielu towarów w ciągu miesiąca stycznia rb. sprawił, że ceny większości artykułów spożycia i handlu przekroczyły równię cen przedwojennych. W tych warunkach nowe taryfy kolejowe okazały się zdystansowanemi. Ponieważ w wyniku tego eksploatacya kolei mająca wydatki zwiększone niż pierwotnie przypuszczano, daje niedobór, Ministerstwo kolei żelaznych ze względu na przeprowadzaną sanacyę gospodarki finansowej państwa zmuszone jest do usunięcia tego niedoboru i drogą podwyższenia taryf wyrównać koszta eksploatacyi kolei. Taryfy osobowe poddane gruntownej reformie przed paru tygodniami i przy tej sposobności podwyższone nie mogą obecnie uledz dalszym zmianom. Niezbędne więc podwyższenie może dosięgnąć tylko taryfy towarowej.

Aby możliwie najmniej zmieniać obowiązujące szematy taryfowe, oraz istniejące ustosunkowanie opłat, ministerstwo kolei żelaznych zadecydowało przesunąć klasę taryf towarowych o jedną klasę wzwyż, co da od 20 do 30% podwyżki opłat przewozowych. Aczkolwiek osiągnięta w ten sposób podwyżka taryf towarowych, w niektórych wypadkach przekroczy równię przedwojenną na odległościach krótkich i średnich i zrówna się z poziomem taryf przedwojennych na odległościach dalekich, jest to jednak całkowicie usprawiedliwione przekroczeniem cen przedwojennych całego szeregu podstawowych artykułów spożycia kolei, jak węgiel, żelazo i smary. Natomiast w stosunku do taryf dziś obowiązujących u naszych sąsiadów: w Niemczech, Austryi i Czechosłowacyi taryfa polska będzie jeszcze tania, tembardziej, że uwzględniając specyalne cechy obrotu takich surowców zasadnich jak węgiel i drzewo Ministerstwo kolei żelaznych ustaliło dla przewozu ich w obrocie tak wewnętrznym jak i zagranicznym specyalnie zniżone taryfy wyjątkowe. Takież taryfy wyjątkowe wprowadzone są na wywóz zagranicę całego szeregu innych towarów, jak przetwory naftowe, wyroby żelaza, wyroby szklane i ceramiczne, cement, zboże w ziarnie i nasiona, ołów żelatynę, klej, zapałki itd. Powyższą zmianę wprowadza się z dniem 5 kwietnia rb.

Pożyczka amerykańska dla Szwajcaryi.

Berno Szwajcarskie, 2. 4 PAT. Rada Związkowa zawarła umowę z firmą Morgana, oraz National City Bank w sprawie pożyczki szwajcarskiej w Ameryce. Chodzi o pożyczkę 30 milionów dolarów na przeciąg 20 lat na 5 i pół proc.

Japoński książę gościem króla rumuńskiego.

Wiedeń, 2. 4 PAT. Neues Wiener Tgblt donosi z Bukaresztu, że do Bukaresztu przybywa wezwartk jako gość Domu królewskiego jeden z książąt japońskich, który będzie uroczyście przyjmowany. Dzienniki twierdzą, że wizyta ta ma cel polityczny, mianowicie ma doprowadzić do zbliżenia Japonii do Rumunii, któreby było zwrócone przeciw Rosyi. Dzienniki piszą także, że Japonia będzie wkrótce ratyfikowała traktat besarabski.

Giełda warszawska z dnia 2 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,350.000—9,300.000, frank złoty w kupnie 1,800.000 bony złote 1,350.000—1,400.000, pożyczka złota 14000 10025—14000, milionówka 950—1050, pożyczka dolarowa 5000.

Czeki Belgia tranz. 470000—466000 Berlin tranz. ——. Gdańsk tranz. ————, Holandya tranz. 3473—3450. Londyn tranz. 40,250.000—40,000.000, Nowy Jork tranz. 9,350.000, Paryż tranz. 550000—542125, Praga tranz. 277000—267125, Szwajcarya tranzakcya 1650000—1639000, Wiedeń tranz. 132¼—131·00, Włochy tranz. 421000—417500.

Warszawa 2 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye** Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 1750—1700—1850, Bank Żw. Sp. Zar. Poznań 21500—21500, Puls 1500—1475—1500, Wildt 750—715—750, Cukier Warszawa 16350—15000—16000, Cegielski 2250—2150—2200, Ursus 4725—4200—4725, Parowozy 1575—1625—1600 Zawiercie 185200 Żegluga 725—700 Polska nafta 2100———, Siła i Światło 2400—2050—2400, Ćmielów 3250—3000—3250, Starachowice 14100—14600—14365, Pocisk ———, Zieleniewski 38000—38250—38600, Żyrardów 1503000—1525000—1510000, Chodorów 20750—19000—20000, Trzebinia 2900.

GIEŁDY ZAGRANICZNE.

Wiedeń 2 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 26300 Zagrzeb i Belgrad 874 Berlin 16.30 (za bilion) Bruksela 3619, Budapeszt 050, Bukareszt 363, Chrystiania 9480, Kopenhaga 11760, Londyn 305.600, Madryt 9430, Medyolan 3174, Nowy Jork 70935, Paryż 4272, Praga 2128, Sofia 510 Sztokholm 18570 Warszawa ——— (za 10.000) Zurych 12445, Dolary 70660, belgijskie 3575, duńskie 11640, marka niemiecka 16.16, angielskie 303.700, francuskie 4245, holenderskie 26650, włoskie 3180, jugosłowiańskie 867, norweskie 9560, polskie 74—84, rumuńskie 358, szwedzkie 18560, szwajcarskie 12360, hiszpańskie 9316, czeskie 3112, węgierskie 085.

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 2 bm. (PAT) cyfry w markach złotych Amsterdam 155.61 Buenos Aires 13.85 Bruksela 21.15, Chrystiania 57.36 Kopenhaga 69.82 Sztokholm 111.22 Helsingfors 10.57 Włochy 18.85 Londyn 180.65 Nowy York 409 Paryż 24.94 Szwajcarya 73.37 Hiszpania 56.85 Japonia 17.95 Belgrad 177 Rio de Janeiro 0485 Wiedeń 608 Praga 12.36 Budapeszt 5.05 Sofia 3029.

Zurych, 2 4. PAT. Zamknięcie giełdy. Holandya 210 i trzy czwarte, Nowy Jork 570, Londyn 24.57, Paryż 33.30, Medyolan 25.35, Budapeszt 00080, Praga 16.95, Bukareszt 305, Belgrad 7.12 i pół, Sofia 415, Wiedeń 00080 i trzy czwarte.

Po wyroku przeciw Hittlerowi.

Monachium, 2. 4 PAT. Po ogłoszeniu wyroku na Hitlera miały miejsce tylko nieznaczne demonstracye, w czasie których aresztowano 12 zwolenników Hitlera. Policya zarządziła, że do dnia 3 bm. wszystkie artykuły pism omawiające wyrok i proces przeciw Hitlerowi mają być przed wydrukowaniem przedkładane do cenzury.

Hamburg, 2. 4 PAT. Wiadomość o uniewinnieniu Ludendorffa została przyjęta entuzyastycznie przez obradujący tutaj kongres nacyonalistów niemieckich. Hr Westarp powiedział między innymi, że imię Ludendorffa jest skarbem narodu niemieckiego.

Faszystowskie represye.

Wiedeń, 2. 4 PAT. Neue Fr. Presse donosi z Rzymu, że wydalony został stamtąd korespondent Daily Mail, Anglik pochodzący z Malty, który w swych korespondencyach wysyłanych zagranicę odnosił się wrogo do faszyzmu.

12 kwietnia kończy parlament francuski pracę

Paryż, 2. 4 PAT. Rząd uchwalił wczoraj zaproponować parlamenowi, aby zakończył swój okres legislatywny w sobotę dnia 12 kwietnia. W takim razie kampania wyborcza zaczęłaby się już dnia 13 kwietnia w niedzielę.

Konflikt bessarabski.

Wiedeń, 2. 4 PAT. Neue Fr. Presse donosi z Moskwy, że oczekują tam zerwania konferencyi rosyjsko-rumuńskij odbywającej się w Wiedniu, na wypadek jeżeli Rumunia odrzuci na posiedzeniu środowem żądanie delegacyi rosyjskiej co do plebiscytu w Besarabii. Rosya nie zgodziłaby się także na nadzorowanie takiego plebiscytu przez Ligę narodów.

Kronika telegraficzna.

— Straty spowodowane ostatnią katastrofą w Amalfi wynoszą 15 milionów lirów.

— W siedzibie faszystów w Neapolu wybuchła bomba, jedna osoba zabita, jedna raniona.

— Działalność wulkanu Stromboli wzmaga się. Wulkan wyrzucił olbrzymie masy popiołu, jednocześnie wzburzone fale zalały brzegi. Szkoda jest znaczna, wielu ludzi rannych.

— Poselstwo rumuńskie w Bernie zawiadomiło Radę Związkową, że królewska para rumuńska pragnie z okazyi swej podróży po Europie złożyć wizytę Radzie Związkowej.

— Petit Parisien dowiaduje się, że zaproponowane przez rzeczoznawców moratoryum dla Niemiec ma trwać cztery lata.

— Po konferencyi z ulemami wydał premier perski proklamacyę, w której stwierdza, że republika jest sprzeczną z religią mahometańską.

— Przeciwko Sinclairowi wniesiona została skarga o obrazę sądu. Skarga ta pozostaje w związku z odmową Sinclaira stawienia się przed komisyą senatu, której polecone zbadanie afery naftowej.

— Prezydent skupszczyny Luba Jocanowic, który obok Pasicza jest najwybitniejszym członkiem partyi radykalnej, ustąpił z tego stanowiska, ponieważ nie godził się na taktykę stronnictwa w sprawie ratyfikacyi mandatów posłów ze stronnictwa Radica.

Nakładem Gel. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.